

Borislav Pekić

Generali ili Srodstvo po oružju

LICA:

ĐORĐIJE NJEGOVAN, brigadni general u penziji RAJNER MARIJA FON BLAURING, pukovnik, inspektor vojnih montaža Komande za Jugoistok MELANIJA, domoupraviteljka u kući generala Njegovana SERGEJ MIHAJLOVIČ VORONJIN, poručnik 236. sovjetske streljačke divizije VASJA GORKIN, vodnik 236. sovjetske streljačke divlziije PRVI VOJNIK

DRUGI VOJNIK

Radnja drame se događa meseca juna, jula i oktobra 1944. godine u Beogradu.

Pisac smatra savršeno irelativnom činjenicom što se drama dešava u Jugoslaviji, i što su njeni protagonisti jugoslovenski general, nemački pukovnik i ruski poručnik. Sa neznatnim izmenama ona bi se mogla događati u Francuskoj sa francuskim penzionisanim generalom, nemačkim pukovnikom i američkim poručnikom, ili u Holandiji sa holandskim generalom, nemačkim pukovnikom, engleskim poručnikom, ili gde bilo na svetu gde žive generalu zaljubljeni u svoj poziv, i ubeđeni u svoje pozvanje. Preko geografskih karata koje istorijski razvoj ratne veštine ilustruju znamenitim bitkama (Leuktra, Termopile, Kana, Farsala, Gaugamela, Poatje, Aženkur, Hestings, Poltava, Austerlic, Frindlend, Borodino, Vaterlo, Solferino, Sadova, Tanenberg i Marna), uz vojničku koračnicu izvođenu na dobošu, teći će natpisi: I KAD NE BI BILO RATA, ČOVEČANSTVO BI GA MORALO IZMISLITI.

IMANUEL KANT

RAT RAZVIJA SVE MORALNE, MATERIJALNE I DUŠEVNE OSOBINE LJUDI I NARODA; ON PODSTIČE PLEMENITE STRASTI I OSEĆANJA, OTEČESTVOLJUBLJE, SLAVOLJUBLJE, POŽRTVOVANJE, ODANOST, SAŽALJENJE I DRUŽELJUBLJE; IZ NJEGA POTIČU SVE VRLINE.

FRIDRIH VELIKI

RAT JE GRANDIOZNA TEKOVINA ISTORIJE I DAJE NAJŠIRI
PROSTOR

BLISTAVOM STVARALAŠTVU.

LUDENDORF

SA POLOŽAJEM U RATU RASTU I TEŠKOĆE, A NA NAJVIŠEM
POLOŽAJU

VOJSKOVOĐE NAŽLAZI SE NA NAJTEŽE ZADATKE KOJI
POSTOJE ZA LJUDSKI DUH.

KLAUZEVIC

RAT JE BORBA IZMEĐU INTELIGENCIJE I VOLJE ZAPOVEDNIKA
ZARAĆENIH STRANA.

NAPOLEON

VOJNIK JE IME ZAJEDNIČKO I ZNAMENITO. IME VOJNIKA NOSI
I PRVI GENERAL I POSLEDNJI REDOV.

PETAR PRVI

Karte drevnih bitaka vise na zidu prostranog radnog kabineta u kome vlada vojnička atmosfera koja strogošću i doslednošću uliva poštovanje.

Uz bubnjavu doboša sa starinskog gramofona, lepa sredovečna žena oštih crta lica, u sedu punđu savijene kose, odevena u tamnu haljinu staromodnog kroja, paja mape pajalicom, adaptiranom čakljom za nabijanje baruta u topove iz 1812. godine. To je Melanija, daleka rođaka Generalova i domoupraviteljka njegove kuće. Pošto je opajala mape, pristupiće ovlašnom čišćenju kabineta: trube karata smeštene su u šoške. Biblioteka otkriva isključivo vojne pisce, knjige o ratovima i za ratove. Pokretni bife sličan lafetu sa raznovrsnim pljoskama i čaturama umesto boca. Zidni telefon i radiokabinet sa gramofonom na navijanje.

Naslonjač sa ručkama u obliku karabinskih kundaka i sa topovskim točkovima umesto nožica. Tabureti, kasete za municiju odozgo presvučene kožom. Pozamašan plehani globus. Dug i nepokriven sto koji podseća na generalštabne pultove. Školska tabla na nogama sa poluizbrisanom skicom neke bitke. Iznad glomaznog pisaćeg stola portret Napoleonov. Na stolu: umesto noža za rezanje hartije, bajonet, pero viri iz šupljine od mitraljeskog metka, a umače se u ispražnjenu defanzivnu ručnu bombu, stona lampa na postolju od cilindrične ručne granate.

Svuda: razbacane mape, sekcije, lupe i kutije sa generalštabnim maketama. Teške zavese dovršavaju izgled kabineta: prva pokriva prozor onemogućujući smenu dana i noći, druga prekriva ceo severni zid. Melanija pajanje završava kraj primitivnog gvozdenog ležaja, preko kojeg je uredno položena engleska pešadijska uniforma bez oznaka čina.

Rukavom haljine uzeće da gotovo nežno četka vindjaku. Iza vrata kabineta odjekne zapovednički glas.

GENERAL: Melanija! Čuješ li me, Melanija?!

MELANIJA (isključujući gramofon): Čujem, generale!

GENERAL: Onda, budite dobri pa mi dodajte pantalone i ono ispod njih!

Kroz odškrinuta vrata Melanija pruža pantalone i duge bele gaće. Zatim na pisaći sto spušta srebrni poslužavnik sa vojničkom čuturicom.

GENERAL: Melanija!

MELANIJA: Slušam vas, generale!

GENERAL: Ako se ne varam, a varam se prokleta retko, zamolio sam da se ono sašije od grubog, od najgrubljeg platna!

MELANIJA (glasno): Žao mi je, generale! (Tiho) Da sam u mladosti bila posilni u nekom od vaših prokletih garnizona, jamačno bih se bolje snašla.

U kabinet naglo ulazi General. Krupno telo u izvrsnoj kondiciji. Seda kosa, snažno, izražajno lice. Vojničko držanje. Zapovednička robusnost ublažena dobrim vaspitanjem. Na sebi će imati papuče, vojničke pantalone i kratak kućni kaputić. Smesta će produžiti da se uz Melanijinu pomoć oblači.

GENERAL: Još malo pa će mi se veš šiti od čipke, kao u Foli Beržeru...

Draga moja, možete li jednom posle trideset godina kolaboracije, pogodniju reč za vašu odanu službu ne nalazim, primiti znanju da sam ja vojnik?

MELANIJA: Staraću se, generale!

GENERAL: I, zaboga, nisam zahtevao da se i vi ponašate kao vojnik.

Mada je u ovakvim vremenima to jedino ispravno... Dakle, sutra je utorak, nećak Sid nam dolazi na ručak... Melanija, nadam se da dečkića nećete poslužiti rovovskim menijem, koji u poslednje vreme spremate za mene?

MELANIJA: E pa, generale, sami ste tražili da se hranimo kao da smo na frontu. Rekli ste, zapovednik mora da premaši borca u onome što pruža u ratu, ali i da se sa njim izjednači u svemu što od njega prima.

GENERAL: To je rekao general Robert Li, a ne ja. Dajte mi košulju.

MELANIJA: Danas sam razgovarala sa gospodinom odozdo... Bio je kao i obično vrlo ljubazan: „Isporučite gospodinu generalu moje naročito poštovanje i žaljenje što više ne izlazi u baštu, inače bih mu to poštovanje lično izrazio...”

GENERAL: Mamlaz!

MELANIJA: Osim toga, obnovio je molbu da ga primite!

GENERAL: Zahvalite gospodinu odozdo na nezasluženom poštovanju koje mi ukazuje, ali vas molim da se iz vama svojstvene ženske bolećivosti ne trudite isuviše da mu ga u moje ime uzvratite.

MELANIJA: Ukratko, generale, hoćete li vi njega da primite ili nećete?

GENERAL: Ovde? Stranca da uvedem među moje karte, skice, ratne planove? Da iz puke učtivosti prema jednom uljezu rizikujem tolike živote?

MELANIJA: Ma, ne morate ga primiti baš ovde. Možete se sresti dole, u salonu. Skinuću navlake sa nameštaja... i...

GENERAL: Ostavićete te navlake gde su, a njemu ćete poručiti da sam zauzet.

MELANIJA: Ali, generale....

GENERAL (potpuno odeven, kao da je dobio službeno držanje):
Melanija, to je naređenje!

MELANIJA: Razumem, gospodine generale.

Kao po utvrđenom ritualu Melanija prinosi Generalu poslužavnik sa čuturicom. General otpije tri dobra gutljaja.

GENERAL: Molim poslednji meteorološki bilten!

Melanija mu dodaje bilten.

GENERAL (čita): Niska oblačnost uz slabu vidljivost. U popodnevnim časovima obilne kiše... Mogući pljuskovi. Vetar jak do uraganski, jugoistočni. U Kanalu se očekuje bura.

Zabrinuti General prilazi zavesi i povlačeći gajtan otkriva jedan deo zida na kome visi prostrana geografska karta južne Engleske sa Kanalom La Manšom i bretanjskonormandijskom obalom Francuske, zonom buduće savezničke invazije na Evropu.

GENERAL: Ko pod takvim uslovima sme da kaže: „U ime Boga, napred!”

Melanija uzima pletivo i smešta se u fotelju kao da to čini uvek u sličnim okolnostima.

MELANIJA: Ne razumem su u visoko komandovanje, mada sam istini za volju pored vas mnogo štošta naučila, ali se pitam zar se ti jadni vojnici, koje već mesecima držite u južnoj Engleskoj, ne bi mogli iskrcati i nekog drugog, bilo kojeg dana?

GENERAL: Melanija, pa vi uopšte niste rodoljub!

MELANIJA: Ne, generale, ja sam žena. Rodoljubi su muškarci. Žene samo plaću za rodoljubima.

GENERAL: I vi ne želite da Evropa bude oslobođena?

MELANIJA: Naravno da želim, samo ne vidim da to mora biti baš petog šestog ili sedmog juna.

GENERAL: Nisam li vam već jednom objašnjavao pojam meteroroloških uslova neophodnih za desantne operacije?

MELANIJA: Po svoj prilici. Ja se, međutim, trudim da zaboravim rat.

GENERAL: Onaj koji na rat zaboravlja, nikad ga neće dobiti. Prva dužnost dobrog vojnika je da pamti ono što mu treba...

MELANIJA:... a druga da zaboravi sve što mu ne treba. Niste li tako rekli?

E pa, meni rat ne treba, i ja ga zaboravljam... Naime, želim da ga zaboravim, ali mi vi to ne dopuštate. Generale, zašto, za ime sveta, o svemu tome morate da govorite baš meni?

GENERAL: Zato što ne mogu da govorim zidovima. Vojskovođa je umetnik, Melanija... potreban mu je odjek u umovima i srcima, inače njegove strategijske ideje ostaju mrtve kao ovi kartoni na kojima se samo projektuje pravi život koji se sada živi u masnim i zagušljivim utrobama invazionog brodovlja, u uznemirenim dušama ratnika koji čekaju na znak jednog jedinog čoveka, svog Vrhovnog komandanta. A on je sam i nema toga koji bi sa njim podelio teret odgovornosti.

(General uzima generalštabni štap, sličan bilijarskom taku, da njime potkrepi objašnjenja na karti) U svakom mesecu samo tri dana su pogodna za invaziju. U junu to su peti, šesti i sedmi. Mesec se kasno diže, a plima nastupa tek posle svanuća. Našim padobrancima je potrebna tama sve dok ne budu iznad područja iskakanja, a tada, i to baš u tom času, treba im mesečina da bi videli gde skaču. Inženjerijskim jedinicama na čelu desanta treba oseka da razgoliti nemačke minske prepreke... I, bože, kada bismo dobili bar još tri, samo tri dana dobrog vremena za prevoz ljudstva i opreme na mostobrane... rat bi bio dobijen!

MELANIJA: Takve uslove, moj generale, nije imao ni Gospod prilikom stvaranja sveta.

GENERAL: On ga je stvarao, nije morao da ga osvaja.

Kao da mu je ova misao jasno predočila svu težinu i neizvesnost invazionog poduhvata, General nastavlja da glasno razmišlja, ne očekujući odgovor od Melanije i kada joj se s vremena na vreme obrati.

Veoma uzbuđen prilazi bifeu i pošto ustanovi koje su čiture prazne, pomoću njih na velikom stolu obrazuje neobičnu, na izgled besmisleni figuru: šest čutura razmesti u krug, a sedmu stavi u sredinu.

GENERAL: Melanija, Melanija!

Melanija, koja je u međuvremenu izašla, vraća se noseći poslužavnik sa kafom. Skoro prolivši kafu, General joj nestprljivo istragne poslužavnik iz ruku.

MELANIJA: Generale, za ime sveta...

GENERAL: Ćutite. Dođite ovamo. Šta je ovo?

MELANIJA: Srebrni poslužavnik položen preko grlića vojničkih čaturica.

GENERAL: Koješta. To je luka! Ploveće veštačko pristanište. Ovo su čelični dokovi koji izdržavaju i najteže dizalice... Transportni brodovi isplovljavaju odavde i ulaze u mrežu plovećih dokova. Istovaruju se i vraćaju, a njihov se teret preko pontona smesta prenosi do borbenih položaja... ovde. Bila bi to arterija koja bi hranila invaziju... Samo, za to je sada prekasno.

MELANIJA (zeva): Zbilja već je prilično kasno.

General se rezignirano spušta u fotelju i Melanija mu prinosi kafu.

GENERAL: Molim vas, sklonite to... sa stola.

Neko vreme General čuti sanjareći, a zatim opet počinje glasno da razmišlja, ne obraćajući pažnju na Melaniju, koja sedeći u drugoj fotelji nastavlja da plete.

GENERAL: Možda sam prevideo nešto, nešto mnogo važnije, nešto bitno?

Sve još jednom treba ispitati i odmeriti. (On nervozno ustaje, uzima tak i prilazi karti)... Holandski sektor je nesumnjivo ispravno eliminisan; Fricevi bi srušili brane. Bio bi to novi Denkerk. Ostaje ipak kanski sektor, eventualno Kontanten. Da vidimo: slabija utvrđenja, prostranije plaže bi primile i četiri divizije u prvom talasu.

MELANIJA: Vi šte premoreni, generale, sasvim ste iscrpljeni. Otkako su počele pripreme za invaziju, ne spavate ni četiri sata dnevno.

GENERAL: Zbilja, Melanija, ponekad dobijam žalostan utisak da vi uopšte ne razumete rat. Rat je poezija, draga moja, čista poezija! (Sa nekoliko poteza crta bitku kod Kane na tabli)... U Hanibalovom obuhvatnom obliku, koji je konjičkim udarom Rimljane kod Kane lišio sposobnosti manevra, ovaj uništavajući postupak primenili su i Nemci kod Vjazme, ima više proporcija nego u bilo kom Malarmeovom stihu. Jedan munjevit tenkovski pohod po neprijateljskim unutrašnjim komunikacijama poseduje više ritma od bilo koje Bramsove fraze. (Pokazuje na karte drevnih bitaka)... Kunensdorf - geometrija! Borodino - harmonija! Marna - lepota brojeva! Prosto ne shvatam kako se prema tom savršenstvu može ostati ravnodušan... Invazija poseduje sopstvenu lepotu, koja ne mora ničemu da služi, ništa da proizvede. Kao dragi kamen, za vitrinu da služi, a ne za prljave ljudske prste. Savršena je toliko da je dovoljna sama sebi: komad zemlje za ukrcavanje, komad mora za plovidbu, i opet komad zemlje za iskrcavanje. (Vizionarski) Melanija, zamislite tu zoru!

Magla će ležati nad Kanalom... i mir, kao pred Strašni sud. A onda, iz te magle, kao sa one strane večnosti, isploviće naša flota, hiljade

aveti iz tame. More će vrveti od brodova. Napred, čistači mina, za njima mozgovi invazije, komandni brodovi sa prašumom antena, za ovima transporteri između kojih će se motati desantni brodovi prvog talasa, uznemireno kao deca oko majki. Patrolni Čamci presecaće vodene puteve, a gore iznad baražnih balona neprekidno će teći, grmeti struja jurišnih aviona, lovaca, bombardera i transportera sa jedrilicama!

General mahinalno uključi radio, čuje se odgovarajuća muzika.

RADIO (glas spikera Beograd-Sendera, posle najave) Dajemo izveštaj sa frontova. Glavni stan Vođe Rajha, 5. juni. Vrhovna komanda oružane sile saopštava: I pored ponude nemačkog vođstva da se grad Rim u cilju održavanja njegovih kulturnih tekovina ne uvuče u borbene akcije, severnoameričke tenkovske formacije prodrle su u podnevnim časovima 4. juna u unutrašnjost grada da zauzmu mostove preko Tibra. Došlo je do ogorčenih uličnih borbi koje su u večernjim časovima još trajale...

General isključi radio. Iluzije je nestalo. Najednom izgleda star i izmožden. Melanija, imajući razumevanja za njegovo duševno stanje, ustaje.

MELANIJA: E pa, sad je zbilja vreme da se spava. Onoj seljanki iz Mirijeva sam rekla da mi mleko rano donese. Zar nije bolje da i vi malo prilignete?

GENERAL (zamišljeno): Ne, nemoguće je voditi rat za pisaćim stolom...

Pitanja koja zahtevaju hitne odgovore mogu se, zavisno od situacije, rešavati uspešno samo na licu mesta...

MELANIJA: Generale, sami ste kazali da bi pod ovakvim vremenskim uslovima svakom vrhovnom komandantu bilo nemoguće da izda naređenje za iskrcavanje. Danas se ne može ništa dogoditi. Zašto se onda malo ne odmorite?

GENERAL: Idite vi samo, Melanija, lezite.

MELANIJA: Generale!

GENERAL: Da?

MELANIJA: Šta da odgovorim pukovniku fon Blauringu?

GENERAL: Šta da mu kažete? Pa lepo, recite mu: gospodine pukovniče, viteže fon Blauring, Ćordĳije Njegovan, general Njegovog kraljevskog veličanstva, sa svim obzirima koje mu nalaže srpsko gostoljublje, šalje vas u boųju mater, i vas i vaše usrano hiljadugodišnje carstvo!

MELANIJA: Meni je jedino stalo da on rđavo ne protumaĳi vaše nepomirljivo drųanje. Nema ni godina od kako su vas pustili iz zarobljeništva. Urazumite se, gospodine, jedan sluĳajan susret u holu, uĳtiv pozdrav, nekoliko konvencionalnih reĳi... Šta vas to košta? Najzad, obojica ste vojnici!

GENERAL: Ali na suprotnim stranama, gospoĳo, na iskljuĳujuĳim frontovima istorije. Ovo nije igra, gospoĳo. Ovo je rat! Zbog tih Blauringa i njihovih gospodarskih ideja ja u klozet papir zavijam ųvercovani duvan, pijem erzac-kafu, domaĳu kajsijevaĳu, a i za nju treba da zahvalim samo vaųoj spretnosti, jedem rovovsku hranu sa ĳirem u ųelucu. Ali to nije bilo dovoljno: gospodin je okupirao, jednostavno zaposeo najbolje sobe u kuĳi, mojoj kuĳi, a nas ostavio da se guųimo pod krovom. Pa i to nije bilo dosta. Znate li da zbog njega ne mogu da radim? Naglo raskriljuje zavesu, i sad se pokazuju ostala podruĳja rata: istoĳni front, pacifiĳko ratiųte, Burma, Atlantik. Mnoųtvo zastavica obeleųava poloųaje. Mislite li da je to pravo stanje na frontovima? ųavola! To je poloųaj prema izveųtajima OKW iz „Novog vremena“. Pravi front je ovde! A ja ne smem da rekognosciram situaciju prema Radio Londonu, jer se on ųunja po kuĳi. Kako se na taj naĳin moųe vrųiti struĳna analiza ratne situacije, predviĳati, planirati, kombinovati, vojevati?! Pre nego ųto odete, moųete ugasiti one lampe.

MELANIJA (ugasivši lampe): Laku noć, generale.

GENERAL: Laku noć.

General ostaje sam u polutamnoj sobi u kojoj su samo karte jarko osvetljene.

GENERAL: Po svoj prilici iskrcaće se ovde... Ne možeš ih sprečiti! Ali na samom rubu se mogu prikovati... Mine, milioni mina... A padobrance?

Potopiti, sve potopiti! Tada bez oklevanja puštam celokupnu rezervu, nemilosrdno drobim, gnječim uz more i tučem, tučem, tučem...

General uzima tri gutljaja iz čaturice i uključuje radio. Čuje se karakterističan znak BBC-a.

RADIO (hladan glas spikera) Dajemo važno saopštenje.... dajemo važno saopštenje... Pod zapovedništvom generala Ajzenhauera savezničke snage, potpomognute jakim vazдушnim snagama, započele su ovog jutra iskrcavanje savezničkih armija na severnoj obali Francuske...

GENERAL: Ipak se usudio. (Uzbuđeno) Melanija! Melanija!

General istrčava iz kabineta, njegovo se dozivanje udaljuje, zatim se on ponovo pojavljuje i zabada jednu britansku zastavicu i jednu američku zastavicu u oblast iskrcavanja. Melanija, u domaćem ogrtaču, ulazu trenutku kad radio ponavlja zvanično saopštenje o savezničkom iskrcavanju. Za vreme emitovanja General ponovo izlazi, tako da zavrsetak emisije dočekuje Melanija sama.

MELANIJA (skrušeno): Oče, naš koji si na nebu, neka bude volja tvoja, neka bude carstvo tvoje...

BLAURING : Amin!

Melanija gasi radio i okreće se: na vratima stoji pukovnik Rajner Marija fon Blauring. To je prozed gospodin niskog rasta i krhkog

sastava, zatvorenog, prilično nevojničkog lica. Nosi uniformu. Ne nosi monokl. Bar s početka, govori proračunato, hladno, sa izvesnim skrivenim značenjem.

BLAURING: Oprostite, gospođo, što dolazim u nevreme, ali vraćajući se kući opazio sam svetlost, čuo razgovor ili radio, ne znam više šta...

Nadam se da vas nisam uznemirio?

MELANIJA (skrivajući prestrašenost): O, ne... ne, nipošto!

BLAURING: U stvari, želeo sam da pozdravim generala Njegovana.

Pretpostavljam da ste mu saopštili moju poruku?

MELANIJA: Naravno, samo on je upravo izašao. Odmah ću ga potražiti...

BLAURING: Ne deranžirajte se, gospođo, sačekaću ga, ako nemate ništa protiv... Radio ste slušali ako se ne varam?

MELANIJA: Prebiralala po skali, onako... Izvolite, molim vas, izvolite sestri, pukovniče.

BLAURING: Zahvaljujem. Radije bih stajao, možda malo prošetao. I ovako po ceo dan sedim. Dozvoljavate da malo razgledam ove zanimljive karte? (I ne čekajući odgovor razgleda ih) Termopile... Gaugamela...

Hestings... Vaterlo... Marna... General se, izgleda, aktivno bavi ratnom istorijom.

MELANIJA: O ne, on je u penziji, pukovniče...

BLAURING: Da... da... svaka od ovih bitaka usavršava vojnu doktrinu.

Gospođo, rat je veština koja se uči. Bez svetionika istorije, taktika je tama. Suvorov.

MELANIJA (prateći ga kao senka): Sve je to zabava u dokolici, pukovniče...

BLAURING: Korisna zabava, izvanredno korisna...

MELANIJA: Igra.

BLAURING: Ali savršena. (Pred kartom istočnog fronta) Istočni front.

Tamo imam mnogo prijatelja... Većinom mrtvih!

MELANIJA: Sve prema izveštajima Nemačke vrhovne komande... iz „Novog vremena“.

BLAURING: Razume se, gospođo. Samo, front ne stoji tako. Stvarni front ide linijom zatišja, Narva – Pskov - Vitebsk – Mogiljev – Tarnopolj – Jaši - ušće Dnjestra, a ovde su Rusi već zauzeli Bjalistok i prete da našu grupu armija „Sever“ opkole... evo, vidite, probojem kod Kenigsberga. Oni su već izbili na Dunav, gospođo. Bukurešt se jedva drži, a sudbina Varšave izgleda zapečaćena ovom generalovom letnjom kampanjom, kleštima prvog ukrajinskog i prvog beloruskog fronta...

MELANIJA: Moram da vam nešto objasnim, pukovniče...

BLAURING: Naravno, to je štapska analiza... planiranje operacija, ali kakvo, moja gospođo. Ovih tenkovskih klinova ni general Manštajn se ne bi postideo... Moram priznati, delo vrsnog stratega, u najmanju ruku komandanta koji nije za potcenjivanje.

MELANIJA: Pukovniče Blauring, on nikada nije komandovao u ratu.

BLAURING: Zbog kratkovidosti pretpostavljenih, verovatno. Ja lično ne bih voleo da generala Njegovana imam za protivnika...

Osvrćući se prema vratima, Melanija gotovo hvata Blauringa za ruku.

Govori usplahireno. Ovaj, međutim, ostaje leden.

MELANIJA: Pukovniče Blauring... Vi ovo ne smete uzeti ozbiljno... Njega su penzionisali zbog nesposobnosti. Potpune nesposobnosti koju je pokazao na komandnim položajima. Apelujem na vašu oficirsku čast. Zar bi ga pustili iz zarobljeništva da nešto znači? U stvari, gospodine, on je lud... potpuno lud!

Blauring ne reaguje. Ulazi Njegovan u uniformi generala Kraljevske vojske. Blauring i on se trenutak gledaju preko Melanije kao preko bedema. Zatim izmenjuju vojničke pozdrave.

GENERAL: Žao mi je što ste me čekali, pukovniče, morao sam da skinem svoju zarobljeničku uniformu da bih jednog pobjedničkog oficira dočekao kako dolikuje njegovom položaju.

BLAURING: Došao sam da se zahvalim na gostoprimstvu, generale!

GENERAL: Rđav sam ja domaćin, pukovniče, kad gosta upoznajem godinu dana pošto mi je ušao u kuću.

BLAURING: A kakav je tek gost koji vam to ranije nije omogućio?

Pukovnik Rajner Marija Sigfrid fon Blauring.

GENERAL: Ćordije Njegovan, brigadni general u penziji. Šta ste se ukočili, Melanija! Dajte nam nešto za piće.

Melanija odlazi.

BLAURING: Neće biti potrebno, generale! (Pokazuje na boce koje je doneo) GENERAL (razgleda ih): Kurvoazije, Metaksas, Jermenski konjak.

Francuska, Grčka, Rusija, Zapad, Jug, Istok. Nedostaje samo Sever...

BLAURING: U Švedsku, na žalost, nismo ušli... još. No, i ovo je dovoljno za proslavu!

GENERAL: Kakvu proslavu?!

Blauring prilazi karti Normandije, vadi jednu zastavicu što obeležava invaziju, pa je snažno ponovo zabada natrag. Na mestu ispred karata, na kome je obično stajao general Njegovan, sad je pukovnik Blauring.

Zabada zastavice. Mundir mu je poluraskopčan, pa se čini da je sada on vlasnik kabineta. Melanija unosi kafu za Generala i bez reči se povlači.

GENERAL: Nadam se da je Melanija ljubazna sa vama?

BLAURING: O da, da, generale... vrlo ljubazna.

GENERAL: Ona vam je, moj pukovniče, kao pas graničar, poznaje i priznaje samo miris šinjela.

Blauring sebi i Generalu natoči konjak. Od ovog trenutka s vremena na vreme otpijaće svoje čaše i sipati nove, pa će do kraja ove sekvence biti malo pripiti, ne pijani, samo malo slobodniji, tužniji, i spremniji na ispovesti.

GENERAL: E pa, hoćemo li? (Uzima lak)

BLAURING (revnosno): Na posao!

GENERAL: Napred. Jeste li saslušali ratne izveštaje?

Blauring takom pokazuje na kartu.

BLAURING: Ovo je situacija od dvadeset šestog avgusta.

GENERAL: Sve prema kominikeu OKW?

BLAURING: Uz korekcije Radio Londona...

GENERAL: Odlično, pukovniče.

BLAURING:... i Moskve!

GENERAL (preneraženo): Moskve?!

BLAURING: Kakav drugi način predlažete da ustanovimo pravo stanje na istočnom frontu?

GENERAL: Pukovniče Blauring, u ovoj kući se glas boljševičke Moskve još nikada nije čuo, nikad! Najlepše vas molim da tu činjenicu ubuduće poštujete!

BLAURING: E pa, moram vam priznati, generale, da je ja na svom prijemniku redovno slušam.

GENERAL: Nema usavršavanja koje bi to moglo da opravda.

BLAURING: Ma, ne gubimo vreme oko takvih sitnica, generale. I sami znate da večeras moram biti u toj proklesoj kancelariji, i da sve do sutra nećemo moći da radimo!

GENERAL: I šta za danas imamo?

BLAURING (pokazuje): Osvajanje Pariza, zatim gonjenje nemačke Pete oklopne, Sedme i delova Petnaeste armije kroz severnu Francusku.

Pokušavamo izbiti na Rajnu i forsirati je pre perioda kiša. Najzad pokušavamo da objasnimo zašto je izgubljena staljingradska bitka!

GENERAL: Jer, još će biti Staljingrada, ponoviće se Staljingradi! I ovde...

i onde... i tamo, bilo sa čije strane. Valja se dobro pripremiti i da bi se Staljingrad ponovio, i da bi se sprečio... šta ste vi ono bili juče, pukovniče? Rus ili Nemač!

BLAURING: Nemač. Prošle nedelje sam bio Rus.

GENERAL: To moramo negde da beležimo. Zaboravljam, brate, pa mi se uvek čini da vodim neku tuđu, pogrešnu vojsku...

BLAURING: Pa setite se, generale... Pretprošle nedelje smo, misleći za saveznike, vršili dolinom Rone, na dužini od 350 kilometara, paralelno gonjenje Devetnaeste armije i kod Dižona izvršili njeno briljantno opkoljavanje (pokazuje). Prošle nedelje smo tu istu armiju uspeli da izvučemo iz okruženja, misleći za Nemce... Na istoku smo obe nedelje delali za Ruse.

GENERAL: Imate pravo... Dakle, da vidimo, šta biste preduzeli na istoku?

BLAURING: Svom silinom bih gurnuo na Moskvu i sa boljševicima izveo stvar na čistinu još pre zime!

GENERAL: Izvrsno, pukovniče! Još Fridrih Veliki je kazao da samo neiskusni generali rasturaju svoje snage hoteći sve da osvoje i sve da sačuvaju. I obično ništa ne osvoje, a sve izgube... A šta bi vam radio fon Bok na centru?

BLAURING: Dao bih mu sve što mogu da odvojim a da ne ugrozim odbrambenu sposobnost ukrajinskog fronta, sve ove trupe koje se dole troše za glupe ciljeve... Hepnerova četvrta oklopna i Rajnhartova Treća sa severa zaobilaze prestonicu. Guderijan mi sa Drugom osvaja Tulu i Rjazanj i odozdo zabavlja grad, škljoc! Ušao bih u Moskvu pre Božića.

Onda bi mogli da je slušate, generale!

GENERAL: Pukovniče, nisam rekao da radije slušam nemački nego ruski jezik.

BLAURING (zanesen): Naravno, ja bih se postarao na vreme da mi ljudi budu opskrbljeni za ratovanje na trideset stupnjeva ispod nule. Vuneni ogrtači, toplo rublje, suknene pantalone, čizme i šubare sa naušnicama...

naročito postavljene čizme i krznene šubare. Meni tenkovi ne bi stajali samo zato što im se gorivo smrzlo, a optički instrumenti zaledili!

GENERAL: Ili bi u najgorem slučaju trebalo narediti taktičko povlačenje na liniju pogodnu za zimovanje... po svoj prilici Orel—Ržev.

BLAURING: E, o toj varijanti nisam ozbiljno razmišljao.

GENERAL: Naravno, ako bih komandovao na nemačkoj strani...

BLAURING: A ako biste mislili za Ruse, generale?

GENERAL: Molim?

BLAURING: Mislim, ako biste morali da vodite Ruse?

GENERAL: Onda bih se ubio, pukovniče!

BLAURING: Vi ste nezadovoljni ovim ratom, generale?

GENERAL: Nezadovoljan! Ja sam ogorčen, gospodine! I na Osovinu i na Saveznike! U tom besmislenom metežu, u svim tim neozbiljnim i haotičnim improvizacijama, gde vi vidite onu pravu poeziju rata koju je opevao još Cezar! Lepotu poteza i protivpoteza! Logiku razaranja i protivrazaranja! Proporcije u uništenju i istrebljenju!

BLAURING: Ja lično sasvim bih drukčije vodio ovaj rat. Vodio bih ga drukčije i kao vojskovođa Saveznika i kao strateg Osovine...

GENERAL: Ali mi ne vodimo ovaj rat, ovaj rogobatni, šeptrljavi...

BLAURING: Glupi i pogrešni...

GENERAL: Ispušteni rat! A kako bih ga vodio da mogu! Sasvim svejedno na čijoj strani.

BLAURING: Najbolje bi, naravno, bilo kad bi čovek mogao da vodi rat i sa jedne i sa druge strane. Greške bi tada bile isključene, a rat savršen.

Savršen kao kokošije jaje!

Blauring i General s vremena na vreme piju. Ponekad ulazi Melanija, pa izlazi, ali na nju vojnici ne obraćaju pažnju.

GENERAL: Savršen, ali mrtav, pukovniče. Mislite li da to nisam pokušavao? Ponekad jednostavno nisam mogao da se pomirim sa nekim glupim pravcem nastupanja, sa nekim neumesnim ciljem operacije, ili prosto sa nekom izlišnom koncentracijom... Eto, ruka neće da zabode zastavicu na pogrešno mesto, neće, i bog! Lepo slušam izveštaj sa radija: Guderijanova divizija se zaustavila na Oki. Vidim: katastrofalan potez, „cug“ kojim se gubi rat na istoku. Kako da ga priznam? Koji bi general to odobrio?

BLAURING: Nema tog generala!

GENERAL: Uzimam drugu zastavicu i Hotov oklopljeni klin preko Kalinjina zabijam u meki trbuh Moskve. Opkolio sam skoro dva miliona Rusa.

Rokosovski, Boldin, Jeromenko, a možda i Žukov, našli su se iza žica... u kojima će sa njima, iako su crveni, postupati sa viteškim poštovanjem...

BLAURING: Čestitam, generale. Sjajno!

GENERAL: đavola sjajno!

BLAURING: Pa vi ne trpite Ruse.

GENERAL: A šta mislite da li bi bilo pravedno, da li bi bilo sportski da se samo Nemci, koje takođe mrzim, koriste mojim sposobnostima?

BLAURING: Očigledno ne.

GENERAL: Svakako. Zato prelazim na njihovu stranu i pronalazim iznenađujući protivkorak koji ruske korpuse izvlači iz klopke, moje klopke, gospodine, zamke koju sam im ja postavio, pravim dispozicije za ofanzivu i vršim je. One proklete zastavice sa srpom i čekićem, jedna za drugom, kao krila da imaju, menjaju položaje, Nemci su u škripcu.

BLAURING: Sjajno!

GENERAL: Bilo bi sjajno kad sada Nemce ne bi trebalo spasavati... Eto, tako su Rusi i Nemci, pod okriljem svojih amblema, sve brže, sve neočekivanije, sve mudrije skakali sa mesta na mesto, ali budući da im je komandovao jedan isti mozak, front nikada nije mogao da se na duže vreme pomeri ni napred ni nazad. Stajao je kao začaran u mestu.

Zahvaljajući glupavim proračunima, onaj stvarni se kojekako i micao, a moj je ostajao nepokretan kao lešina. Bilo je to, dragi moj Blauring, kao da igram šah sam sa sobom, šah u kome, vodeći i crne i bele figure, ne mogu ni da izgubim.

BLAURING: Moram priznati, generale, da sam i ja proživljavao slične krize. Najzad, rat je borba između dva mozga, a ne borba jednog sa samim sobom. To je ludilo! I našao sam rešenje!

GENERAL: Menjali ste ugao posmatranja i delovanja u većim vremenskim razdobljima? Pre nego što promenite uniformu, dopuštali biste da vaša strategijska koncepcija, razrađena u onoj staroj uniformi, bude sprovedena na bojištu do krajnjih operacijskih posledica?

BLAURING: Tačno. Tek onda sam se preoblačio. Mislio sam, na primer, kao Englez sve do El Alameina i Staljingrada.

GENERAL: E, onda sam ja, sve skoro do decembra četrdeset druge, bio nemački vrhovni komandant!

BLAURING: Kad Nemačka više nije bila u ofanzivi, i ja sam prešao sam na njenu stranu. Najzad, ja sam Nemačac, generale!

GENERAL: I kakvu ste odbranu od invazije smislili?

BLAURING: Sve sam poplavio. (Smeje se)... Zamislite njihova lica, pripremaju se mesecima, ukrcavaju na brodove, plove vodom i umesto kopna zatiču opet vodu. Kakvog smisla ima invazija?

GENERAL: Kad sam planirao invaziju, računao sam sa tom mogućnošću, pukovniče Blauring, pa sam predvideo da se na normandijsko kopno već sa drugim talasom dopreme sredstva za forsiranje plitkih vodenih površina.

BLAURING: One bi bile gusto minirane, generale.

GENERAL: Ali ispred streljačkih formacija išle bi jedinice za razminiranje terena, pukovniče!

BLAURING: Za njih bi se pobrinuli naši snajperi!

GENERAL: A za vaše snajpere, naši jurišni aparati u brišućem letu.

BLAURING: Za to vreme napadač na Evropu bio bi suočen sa celokupnom snagom naših strategijskih rezervi.

GENERAL: Da, to je i prema meni bila jedina šansa branioca Evrope... A kako ste rešili problem gerile koja je, kako vidite, presekla pruge, i onemogućila brz transport nemačkih rezervi do težišne tačke bitke?

BLAURING (snuždeno): Nažalost, nisam ga rešio!

GENERAL: Trebalo je jednostavno sve Francuze iseliti iz obalnog pojasa...

BLAURING: Ali to je najmanje tri miliona ljudi. Kud bi sa njima?

GENERAL: A šta se to vas tiče? To nije posao glavnokomandujućeg!

Neka se o tome staraju civilne vlasti, neka ih pošalju u fabrike oružja, na istok, zašto ste izgradili tolike koncentracione logore, do vraga, kao urbanistički ukras?!

BLAURING (skrhano): Nisam na to mislio, činilo mi se da to baš i ne bi bilo čisto vojničko rešenje.

GENERAL: U totalnom ratu nema rešenja koje nije vojničko. Nije vojnički jedino izgubiti rat, pukovniče!

BLAURING: Razumem, razumem. Vi nesumnjivo imate šire poglede na visoko rukovođenje... Možda stoga i nisam uspeo. Svakako je to bio razlog.

Oni piju, već su raskomoćeni i one vojničke ukočenosti gotovo da je nestalo. Mundiri su im raskopčani, a raspoloženje počinje lagano da formira atmosferu pogodnu za ispovedanja.

BLAURING: Kad sam svoj plan poslao Rundštetu u Sentžermeneno, premestili su me ovamo. Zar je to časno i pravedno? A onaj Romel je upravo na moj način utvrđivao atlantsku obalu, taj pustinjski lupež je jednostavno prisvojio moj plan! Zar je to pravedno i časno?

GENERAL: A zar je pravedno i časno, moj gospodine, da se ja celog života spremam za rat, a da nijednom ne učestvujem u njemu duže od tri dana?

BLAURING: Ja sam učestvovao godinama, pa mi to opet ništa ne vredi...

Kobasice, krompir, pivo... Kobasice, krompir, pivo...

GENERAL: A sve tajne rata znam... ovde ih imam. Ovde imam Cezara, Bonapartu, Suvorova, Hoenloea, Konrada fon Hecendorfa... Napamet znam Lojda, Žominija, Klauzevica, Šlifena, fon der Golca, Foša, vojvodu Mišića!

BLAURING: Distribucija pomija za čitav ratnički jugoistok, šta na to kažete? Zvuči li vam dovoljno marcijalno?

GENERAL: Za balkanski rat kažu: premlad! Kad sam pokušao da se prokrijumčarim, dobio sam nogu u tur... nogu u tur iz humanizma... A kad sam četrnaeste dorastao za mobilizaciju, bio sam zarobljen već prvog dana. Ja sam, moj gospodine, imao tu žalosnu čast da budem prvi srpski vojnik koga su Austrijanci zarobili!

BLAURING: A završio sam generalštabnu školu prvi u rang, iza mene su bili i Cajsler, i Ginter Blumentrit, čak i Romelov načelnik štaba Špajdel!

GENERAL: Ceo rat sam proveo čupajući repu na nekoj posranoj ekonomiji u Panoniji, razmišljajući o tome kako su te beskrajne ravnice dušu dale za gigantske tenkovske bitke budućnosti... Ja sam još onda verovao u tenkove...

BLAURING: Verovao sam i ja, generale, a sad moram da verujem jedino u šugavi princip da je samo vojnik sa punim stomakom kobasica, krompira i piva, dobar vojnik!

GENERAL: Onda sam završio Kraljevsku vojnu akademiju, i Generalštabnu školu u Parizu! Nisam ni živeo, Blauring, i dan i noć učio sam da vojske vodim, da ratujem, i kad je došla četrdeset prva... ja sam bio sasvim spreman... opet sam zarobljen... ovog puta posle tri dana.

Zarobljen sam posle tri dana!

BLAURING: Kad se uzme u obzir da ste ranije bili zarobljeni već prvog, to predstavlja izvestan napredak!

GENERAL: Vi me ismejavate, pukovniče!

BLAURING: Koješta, generale... koješta... I znate, moj Njegovane, nikad ja onaj plan nisam dostavio. Razmišljao sam o bedemu, u glavi razrađivao fortifikacione planove, to jesam, ali ga poverio nisam

nikome... osim vama. I eto, sada ne znam šta je u tom planu Romelovo, a šta je i moje... Beznadežno glupavo... čujte, generale, sad više i ne žalim što su me prognali ovamo... na jugoistok... Ovde nas dvojica, dva brata po oružju, možemo na miru da vodimo svoj mali privatni rat, bez pogrešaka, izlišnih obzira, i nekakvih državotvornih računa, onaj čisti rat o kome je na čelu najamnika sanjao Valenštajn! A sad moram da idem svojim pomijarama... (Pogleda na sat) Boga mu, generale, pa ja sam već u zakašnjenju...

GENERAL: Oterajte ih do vraga, Blauring, danas ih oterajte do vraga!

Danas moramo osvojiti Pariz!

BLAURING: Gde je telefon... A tamo je! (Ide ka telefonu) Kako je to divno vreme bilo, tatarsko! Znete li, generale... bez sumnje znate, jer vi sve znate, da Tatari nisu imali komoru? Svoje zalihe mesa nosili bi pod sedlom, a kad bi im ponestale, snabdevah su se svojeručno... Njima nije bio potreban jedan pruski junker i generalštabni oficir da pljačka umesto njih... Ali to se sada zove organizacija snabdevanja! (Okreće broj) Alo!

(Zatvara mikrofona) Sranje! (Skida šaku sa mikrofona) Alo! Alo!... Pa ovo ne radi... Ovaj telefon uopšte ne funkcioniše! General leži na svom gvozdenom ležaju, govori sa nekom čudnom zajedljivošću.

GENERAL: Ne, pukovniče, ne funkcioniše. Taj telefon je prva stvar u ovoj kući koja je prestala da radi kad ste se vi uselili.

BLAURING: Ne shvatam ništa...

GENERAL: Prvog jutra po vašem useljavanju došao je jedan poručnik, vaš ordonans valjda, i saopštio da mi se veza oduzima za potrebe nemačke vojske... budući da meni ionako ničemu nije služila. Veza kažem... Telefon sam naravno mogao da zadržim. A veza je prebačena dole kod vas.

BLAURING: Uveravam vas, generale, da o tome pojma nisam imao!

General skače sa kreveta. Razdražen je daleko više nego što ovaj povod zaslužuje.

GENERAL: A otkud su ti ljudi mogli da znaju da li meni telefon nečemu služi ili ne služi?

BLAURING: Žao mi je.

GENERAL: Idite bestraga sa vašim žaljenjem... (Snuždeno) Bez telefona više nisam mogao da razgovaram sa malim Sidom. On je, doduše, svakog utorka ručavao ovde, ali šta je to jedno poslepodne? A taj mališan je voleo da me sluša, Melanija se uvek samo pravila da me sluša, a on me je stvarno slušao... Sid će biti arhitekta, kao njegov otac i deda. Možda otuda i potiče njegovo razumevanje. Arhitekti grade civilizaciju, generali istoriju. (Razdraženo) Razumete li? Nisam više mogao da s njim razgovaram kad mi se prohte. Morao sam da čekam te proklete utorke!

BLAURING (pije): Ponovo vam kažem, generale, da ništa o tome telefonu nisam znao. Da sam znao, ne bih dopustio.

GENERAL: To kažete i za koncentracione logore, to kažete i za odmazde, taoce, streljanja, kaznene ekspedicije. To je vaše univerzalno izvinjenje, Blauring!

BLAURING (plane): Nisam ja, vi ste iselili tri miliona Francuza iz obalskog pojasa, Njegovane. Ma koliko lupao glavu, nisam uspeo da rešim problem pokreta otpora u vreme invazije, a vi ste ga rešili jednom jedinom rečenicom...

Ulazak Melanije sa kafom prekida ovaj prvi ozbiljan sukob između dva vojnička prijatelja. Melanija ne primećuje zategnutost, ali vidi da je Generalov mundir potpuno raskopčan.

MELANIJA (prilazeći da ga zakopča): Ali, generale, vi ćete se ovako prehladiti.

GENERAL (grubo): Ostavite nas, Melanija!

Tada tek Melanija opaža da nešto nije u redu.

MELANIJA (uplašeno): Samo malo da vam raspremim sto...

GENERAL: Rekao sam da nas ostavite...

MELANIJA (molećivo): Gospodine pukovniče...

BLAURING (tvrdo): Ostavite nas, gospođo...

Melanija najzad izlazi, ostavljajući dva vojnika da stoje jedan naspram drugog. Oni se izvesno vreme ćutke odmeravaju. Najednom su opet sasvim trezni. Onda General skida veliku kartu zapadnog fronta sa zastavicama i polaže je na generalštabni sto. Zatim, donosi generalštabne makete, olovne vojnike koji markiraju streljačke jedinice, minijaturne tenkove koji predstavljaju tenkovske korpuse, itd. Razmešta ih.

BLAURING: Zar ne mislite da smo malo uzbuđeni za generalštabnu analizu, generale!

GENERAL: Ovo i neće biti analiza, pukovniče, nego rat!

Uzima specijalne takove koji liče na štapove krupijea u kockarnicama, jedan zadržava, drugi pruža Blauringu. General se zakopčava i uteže. Sad su to dva generala, dva neprijateljska generala.

GENERAL: Ovo je situacija na zapadnom frontu na dan dvadeset šestog avgusta. Koju od zaraćenih strana birate?

BLAURING: Izbor prepuštam vama!

GENERAL: Vodiću nemačke trupe.

BLAURING: Ja sam Nemač, generale. Nemačka pripada meni!

GENERAL: Ja sam izvan, pukovniče. I meni pripada pravo izbora.

BLAURING: Izabrali ste goru stranu, generale!

GENERAL: Za dobrog stratega svaka je strana dobra. Rat je borba između inteligencija i volja zapovednika zaraćenih strana... Izvolite, pukovniče Blauring!

Blauring neko vreme vrlo koncentrisano posmatra kartu, zatim kruži oko stola i najzad pomoću palice izvesnom broju maketa promeni položaj. Od ovog trenutka ovaj sto treba da postane stvarno ratište, to je od odlučujuće važnosti za ideju drame, on mora da pruži potpunu sliku rata, naime, da dosadašnju iluziju bez ikakvih spoljnih sredstava pretvori u stvarni rat. Neophodno je da se dobije upečatljiv, pa prema tome i nepodnošljiv utisak da svaki potez na ovom stolu ima svoju odgovarajuću projekciju u smrti i patnji hiljada ljudi na bojištu, kao što je imaju sve ratne generalštabne konferencije svih generalštabova sveta.

Radni kabinet u Generalovoj sobi. Za generalštabnim stolom u Njegovanovom kabinetu Generalov i Blauringov „rat mozgova“

rasplamsao se do zastrašujućih razmera, kako po sadržini tako i po formi, da pri kraju sekvence dobije gotovo groteskni izgled. Usled specifičnog načina vođenja „rata“, međutim, situacija na njihovom lažnom frontu neće u potpunosti odgovarati situaciji na stvarnim frontovima u prvoj polovini oktobra. Tokom ove scene oni će sve brže i odlučnije pomerati palcima makete po karti.

BLAURING: Drugi kanadski korpus napada pravcem Briž - Breskensko ostrvo...

GENERAL: A ja otvaram brane na Leopoldovom kanalu...

BLAURING: Napadam Ternojcen!

GENERAL: Otvaram kanal Gan-Ternojcen!

BLAURING: Moje trupe zaobilaze Aksel, i Ternojcen blokiraju sa severozapadnog boka!

GENERAL: Voda se pušta iz kanala Hulst!

BLAURING: Pošto je nemačka Petnaesta armija vodenim preprekama odsečena od Šelde, Prvi britanski korpus će napasti Antwerpen.

GENERAL: U cilju sprečavanja savezničkih trupa da zauzmu grad Antwerpen i da njegovo pristanište osposobe za vojnu upotrebu... luka se minira. Ruše se brane na Albertovom kanalu, rušim ih na Antwerpen Turhait kanalu, rušim sve brane u Holandiji!

BLAURING: To je flagrantna povreda ratnog prava!

GENERAL: Kad je pravo na opstanak jednog naroda ugrožen, ratno pravo više ne postoji!

Blauring se kratko vreme premišlja kao da ga je General stavio pred težak operativni problem.

BLAURING: U pomanjkanju otvorenog pristaništa, a u cilju organizacije linija snabdevanja, naređuje se mobilizacija civilnog stanovništva od 18

do 50 godina starosti, sa izuzetkom bolesnika i hranioca porodice.

Američki tenkovi ne smeju stati. Sve ostalo nema važnosti!

GENERAL: Svi špijuni kao i sva sumnjiva lica koja su uhvaćena u rejonu koncentracije grupe streljani su zajedno sa svojim domorodačkim pomagačima. Neprijatelju nije pošlo za rukom da otkrije pravac naše buduće kontraofanzive.

BLAURING: Nastavlja se oslobođenje Luksemburga.

General vadi makete iz kutije za „rezerve" i postavlja ih na zemljišne položaje.

GENERAL: Dvadeset četiri divizije prodiru kroz Ardene i, razbijajući iznenađenog i pohodom na Luksemburg oslabijenog neprijatelja,

izbijaju na reku Mezu...

Blauring je opet u kratkoj nedoumici.

BLAURING: Obustavljaju se ofanzivne akcije južno i severno od područja Ardena. Dve oklopne divizije napašće osnovicu nemačkog prodora.

GENERAL: Pošto je odnos snaga 2:1 u korist Nemaca, moje divizije drobe vaše divizije (General rukama smrska nekoliko pešadijskih maketa) i prelaze preko Meze sa ciljem da odseku armije u Belgiji i Holandiji.

BLAURING (gubeći živce): Pojačava se pritisak na bokove neprijateljskog prodora.

GENERAL: Pritisak se izdržava, jer su snage izjednačene. Napredovanje prema Sedanu se nastavlja.

Blauring vadi iz kutije sa „rezervom“ nove „divizije“.

BLAURING: Šaljem u juriš četiri sveže divizije u jačini od osamdeset hiljada ljudi!

Sad je General, koji uzaludno prebira po kutiji za „rezerve“, u škripcu.

Kutija je prazna. On je baca u kut i besno šutne.

BLAURING (zajedljivo i sa uživanjem): Prelazim Dunav kod Brze Palanke, i potpomognut pomoćnim pravcem preko južnog Banata, napadam Beograd!

Generalu to vidno pogađa. Sad izgleda da on gubi sigurnost. Sve „trupe“

povlači iz Grčke i stavlja ih u odbrambeni položaj između Dunava i Beograda.

GENERAL: Povlačim armijsku grupu „F" iz Grčke. Crveni nikada neće preći Dunav.

BLAURING (baca sa stola neke makete): Partizani ometaju transport sabotadžama. Vozovi lete u vazduh!

GENERAL: Sve dok na svaku banderu duž pruge ne obesim po jednog, sve dok ne objavim da ću istrebiti sav živalj na pedeset kilometara od mesta sabotáže!

BLAURING: Bacam u borbu još tri divizije.

GENERAL: Evo još četiri divizije.

BLAURING: Još pet divizija.

GENERAL (vatreno): Šest!

BLAURING (više): Sedam!

GENERAL (više): Osam, osam... A ja osam.

Sad su obojica unezvereni. Kao da ih je uhvatilo ludilo uništenja. Mrve makete jedan drugome.

BLAURING: Bombardujem Kil, Hamburg, Keln, Diseldorf...

GENERAL (više): Fau 1 na London!

BLAURING: Lajpcig, Hanover, Minhen, Nirnberg...

GENERAL (više): Fau 2 na London! Fau 3 na London! Fau 4 na London!

Sada se nadvikuju.

BLAURING: U prah pretvaram Berlin!

GENERAL: U prah pretvaram London!

U mukloj tišini nastavljaju sada General i Pukovnik svoju ratničku igru uništenja. Najednom se čuje sve glasnija ratnička muzika, uz koju dva vojnika, sjajnih očiju i zanesene duše, produžavaju da pomeraju i jedan drugom mrve makete. Ubrzo, međutim, u tu muziku počće da se mešaju šumovi rata (mitraljeski rafali, eksplozije bombi i praštanje pušćanih metaka). U početku će izgledati kao da ti stravićni zvuci rata dolaze iz njihove pomućene svesti, da je to samo zvućna projekcija njihovog smrtonosnog mahnitanja. Sve dok u sobu ne utrći usplahirena Melanija.

MELANIJA: Rusi! Generale, Rusi!

GENERAL: Kakvi sad Rusi, do đavola, kakvi Rusi?!

MELANIJA: Pa zar ne ćujete? Rusi ulaze u grad!

GENERAL: Ne bulaznite, Melanija. To je nemoguće! Vi imate halucinacije!

MELANIJA: Ali oni su u bašti, gospodine... ćujete li?

GENERAL: Apsurdno. Ne dopuštam. Ja sam ih zadržao trupama iz Grćke.

Koga vruga sam dovlaćio te ljude iz Grćke! Moje dispozicije su nepogrešive.

Tada se u kući zaćuje tresak, zatim trk stepenicama, U sobu naglo upadaju dva garava, iscrpljena ruska strelca sa naperenim mitraljetama.

Sa njima će biti Vodnik sa pištoljem.

VODNIK: General Njegovan, ko je ovde?

GENERAL: Ja sam, a ko ste vi?

VODNIK: Vodnik Gorkin iz 236. streljaćke divizije.

MELANIJA: To su Rusi, generale!

GENERAL (zbunjeno): Ne, nemoguće, to je neka greška.

BLAURING: Nema greške, generale. Ja sam ih doveo ovamo. Izgubili ste rat! Pobedio sam vas!

VODNIK: Ko je ovaj?

U tom trenutku zazvoni telefon. Prosto ne verujući General mu prilazi i diže slušalicu.

GENERAL (na telefonu): Da... Side... Kod vas su Rusi? Da, pa, izgleda da su i kod mene... (Spušta slušalicu, gleda u Blauringa, zbunjen je) To je moj nećak, on će biti arhitekta!

BLAURING (vojnički pozdravlja ruskog Vodnika): Rajner Marija Sigfrid fon Blauring. Pukovnik Vermahta. Stojim vam na raspolaganju.

VODNIK (vojnicima): Vodite ga! Izlazeći između dva vojnika, Blauring se okreće Njegovanu.

BLAURING: U ratu nije važno ko pobeđuje, a ko gubi, generale! Važno je da rat bude savršen. Zbogom! (Izlazi) VODNIK: Mi smo samo prethodnica, generale. Vaša kuća je izabrana za štab naše divizije. Upotrebićemo prostorije ovog nemačkog oficira za generala Šapošnjikova... I telefon, naravno, on vam nije potreban...

GENERAL (zamišljeno): Nije, nije... šta ste rekli? Vi ste prethodnica?

VODNIK: Prethodnica 236. streljačke divizije.

General ga ne sluša, živahnuo je.

GENERAL: Ipak sam ga pobedio... (Pohita ka vratima) Blauring, to je samo prethodnica... Blauring...

Na vratima ga susreće ruski pešadijski poručnik. Mlad, krupan, snažan, pun energije i mada prekriven prašinom, umoran, pocepan i sa vidnim tragovima borbe, bučan.

PORUČNIK: Kasno, generale! Uputili smo ga natrag... našima.

(Predstavlja se) Poručnik Voronjin, Sergej Mihajlovič Voronjin!

GENERAL: Ćordĳije Njegovan, brigadni general u penziji. (Melaniji) Šta ste se ukoĳili, Melanija, donesite nam nešto za piće.

PORUČNIK (Vodniku): Vasja, reci da joj dadu bocu sa votkom!

Melanija izlazi. Poručnik razgrće zavesu sa prozora, zatim sa interesovanjem obilazi oko generalštabnog stola i razgleda karte.

PORUČNIK: Vrlo dobro izveden marš, samo ja ovaj tenkovski korpus ne bih držao tako povučeno.

GENERAL: Nužno je zbog obezbeđenja desnog boka klina, poručniĳe...

PORUČNIK (pomera maketu): A ja bih bok štitio ovako!

General pomera protivniĳku maketu.

GENERAL: A šta biste radili kad bih ja došao ovde?

PORUČNIK (pomera maketu): Ovo. (Pomera i drugu) Pa ovo... (Vodniku) Zatvori onaj prozor, Vasja... i navuci zavesu.

Vodnik izvršava nareĳenje.

GENERAL: A kakav odgovor imate na udar prema Požarevcu.

Oĳigledno, zadatak je teųak. Poručnik skida šinjel.

VODNIK: Druųe poručniĳe, šta da radimo sa...

PORUČNIK: Sad si našao da me pitaš? Ma ostavi me, čoveče... Idi dole i ne smetaj!

Vodnik izlazi. U tišini General i Poručnik pomeraju makete. Sve više se zagrevaju. Ulazi Melanija sa srebrnim poslužavnikom i bocom votke na njemu. Odjava je ista kao i špica, sarno mutacije ovog puta, praćene dobošima, idu preko geografskih karata bojišta iz drugog svetskog rata.

Table of Contents

[Start](#)